

באמצעות ייתורם את הלימוד של גזירה שוה], ובכך היא גזירה שוה שאין משיבין עליה.⁽⁵⁾

דאי לאו מופנה, הרי איכא למיפרך על גזירה שוה זו: מה לשביעי של פסח, שכן אינו חלוק משלפניו [רגל אחד הוא עם הימים שלפניו], תאמר בשמיני של חג, שחלוק משלפניו [רגל בפני עצמו הוא], ויש לומר שאין משלימין בו.

לאיי, ואכן אפנויי מופנה!

מכדי, הרי מאי מה היא משמעות "עצרת" האמורה בשמיני עצרת? — עצור בעשיית מלאכה!

ואם כן, מיותרת המילה "עצרת" לדון אותה בגזירה שוה.

שהרי כבר כתיב בשניהם "לא תעשה מלאכה", ואם כן, "עצרת" דחזר וכתב רחמנא — למה לי?

אלא, שמע מינה: לאפנויי לגזירה שוה.

ותנא בברייתא מייתי לה — מביא לימוד לתשלומין בשמיני עצרת — מהכא:

דתניא: כתיב בחג הסוכות: "אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים".

יכול יהא חוגג והולך כל שבעה [מקריב שבעה קרבנות חגיגה, בשבעת הימים]?

תלמוד לומר: וחגותם "אותו", דמשמע יום אחד בלבד [רש"י בפרשת אמור].

למדך: אותו בלבד אתה חוגג, ואי אתה חוגג כל שבעה.

אם כן, למה נאמר "וחגותם שבעה" — לתשלומין.

ומנין שאם לא חג ביום טוב הראשון של חג, שחוגג והולך לתשלומין את כל הרגל, ואף את יום טוב האחרון?

תלמוד לומר: "בחדש השביעי" תחוגו אותו, לרבות אף את יום טוב האחרון.

אי בחדש השביעי, יכול יהא חוגג והולך לתשלומין את כל החדש כולו?

תלמוד לומר: בחדש השביעי תחוגו "אותו".

אותו [תוך הרגל], אתה חוגג, ואי אתה חוגג חוצה לו.

ומאי תשלומין [כיצד הן התשלומין]?

רבי יוחנן אמר: כולן תשלומין לראשון.

5. כלל הוא: כל גזירה שוה שאינה מופנית משום צד אין למדין הימנה כלל. ואם היא מופנית מצד אחד [אחת המלים מיותרת], למדין הימנה, אלא שאם מצאנו עליה "תשובה"

ובגמרא מבואר, שאף מי שלא הוליד ממזר, אלא אסר אשה על בעלה, אף הוא בכלל מעוות לא יוכל לתקון. וכתב מהרש"א דלפי זה הוא הדין רוצח, ראה שם.